

ВІЙСЬКОВІ НАУКИ

Шкабаровська А.А.

студент,

Навчально-науковий інститут інформаційної безпеки НАСБ України

НЕОБХІДНІСТЬ ЗАХИСТУ ОСОБОВОГО СКЛАДУ ЗСУ ВІД НЕГАТИВНОГО ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ

У наш час в умовах розширення та спрощення можливостей доступу до різноманітних Інтернет ресурсів постає питання захисту особового складу від негативного інформаційно-психологічного впливу (ІПсВ). Адже, гібридна війна (війна з поєднанням в застосуванні конвенційної зброї, партизанської війни, тероризму та злочинної поведінки з метою досягнення певних політичних цілей, основним інструментом якої є створення державою-агресором в державі, обраній для агресії, внутрішніх протиріч та конфліктів з подальшим їх використанням для досягнення політичних цілей агресії, які звичайно досягаються звичайною війною [1]) та методи її ведення розвиваються дуже стрімко. Представники ворожої сторони не втрачають можливості вплинути на багатьох військовослужбовців, навіть тих, хто напяму не пов'язаний з керівною ланкою військового управління України, шляхом обігрування певних ситуацій та фактів, піддати негативному інформаційному впливу. Захист армії від ІПсВ, забезпечення інформаційно-психологічної безпеки особового складу є найважливішим завданням морально-психологічного забезпечення ЗСУ. Загалом, в умовах докорінних змін у зовнішньому та внутрішньому безпековому середовищі, з урахуванням російської загрози, що має довгостроковий характер, Україна потребує ефективної системи забезпечення захисту від ІПсВ.

Захист особового складу від ІПсВ – це комплекс заходів щодо забезпечення духовної та психологічної безпеки військовослужбовців, які здійснюються з метою прогнозування, запобігання та зриву негативного інформаційно-психологічного впливу противника, нейтралізації його намагань дезінформувати та деморалізувати особовий склад наших військ (сил), дезорганізувати його бойову активність [2].

Для військових відкриті широкі можливості дбати про психічне здоров'я. Та іноді ці можливості не відповідають специфічним потребам, які виникають в армійців в умовах останніх передислокацій.

Основними проблемами захисту особового складу ЗСУ від негативного ІПсВ, на мою думку є:

- недостатнє розуміння всім особовим складом причин та мотивів збройної агресії Російської Федерації проти України, сутності та змісту державної політики та міжнародних ініціатив щодо вирішення конфлікту;
- переважання в інформаційному просторі російської пропаганди;

недостатня кількість та якість підготовки офіцерів з питань захисту особового складу від негативного інформаційно-психологічного впливу; практична відсутність в військових частинах системи психологічної реабілітації військовослужбовців;

- відсутність в системі бойової підготовки занять з технологій інформаційно-психологічного впливу та захисту від них;

нерозвинена матеріально-технічна база та недостатня кількість ресурсів інформаційно-пропагандистського забезпечення;

- тривала (за часом) відірваність особового складу від своїх родин, друзів та близьких;

- виникнення (у деяких військовослужбовців) відчуття власної непотрібності та поширення відповідних настроїв в підрозділах;

розповсюдження персональних даних військовослужбовців та використання їх противником.

Негативний ІІсВ дуже поширений на території ООС. Яскравим прикладом є використання маніпулятивних технік сепаратистами, зокрема, такими лінгвістичними ознаками інформаційно-психологічного («смыслового») впливу [3]:

- знищення ознак військових: «зелені чоловічки», «ввічливі чоловічки»;
- знищення ознак незаконності: «народний мер», «народний губернатор», «народна самооборона»;
- посилення негативної характеристики супротивника: «бойовики», «карателі», «каральна операція», «хунта», «самопроголошена київська влада», «самопроголошений прем'єр»;
- опис дій з метою їх легітимації: захоплення адмінбудівель пояснюється словами «це ж наше, народне, а ми народ».

Першочергове блокування телевізійних каналів терористами пояснюється тим, що саме телебачення було одним з провідних каналів новин про ситуацію в країні для місцевого населення. За результатами опитування, 94% респондентів отримували інформацію про ситуацію в Україні саме завдяки телебаченню, з інтернет-видань, і радіо – 16% і 12% відповідно, газет – 9% [3]. Необхідно зауважити, що однією з головних переваг телебачення над Інтернетом є те, що телебачення дає ефект одночасного виходу на масового глядача на відміну від інтернету. Саме образ та візуалізація вмикають світ емоцій, де немає місця раціональним міркуванням. Саме тому телебачення та Інтернет за рахунок своєї візуалізації стає потужним засобом інформаційно-психологічної війни.

Захист від негативного інформаційно-психологічного впливу противника проводиться шляхом прогнозування, запобігання та зриву негативного інформаційно-психологічного впливу противника, нейтралізації його наслідків, недопущення намагань дезінформувати, деморалізувати особовий склад, дезорганізувати його бойову діяльність [4]. Саме тому необхідно проводити удосконалення цих методів:

Прогнозування – шляхом розвідки та виявлення сил і засобів ПсО противника, визначення форм і методів впливу на наші війська, його спрямованості; визначення негативних чинників суспільно-політичної обстановки, які

може використати противник для впливу; прогнозування наслідків впливу та реакції, змін поведінки особового складу. Виявлення сил і засобів ПсО противника покладається на органи розвідки.

Запобігання інформаційно-психологічному впливу – шляхом ознайомлення військовослужбовців із силами і засобами ПсО противника, тактико-технічними характеристиками засобів впливу, основними (можливими) каналами розповсюдження інформації, можливими об'єктами впливу; роз'яснення мети, завдань, форм і способів впливу противника; створення та організацію роботи груп військовослужбовців із виявлення, збору пропагандистських матеріалів противника; упорядкування (у разі потреби – заборона) використання теле- і радіоприймачів військовослужбовцями; ретельний відбір осіб для роботи з бойовими документами і на засобах зв'язку.

Зрив негативного інформаційно-психологічного впливу противника – шляхом виявлення деморалізованих військовослужбовців (підрозділів), діагностування їх стану і надання психологічної допомоги; своєчасні та рішучі дії із припинення паніки, чуток, ізоляції деморалізованих військовослужбовців (підрозділів); своєчасне, об'єктивне та психологічно доцільне інформування військовослужбовців про зміни обстановки, застосування противником нових видів зброї і засобів інформаційно-психологічного впливу; виявлення, збирання, аналіз і знищення пропагандистських матеріалів противника.

Нейтралізація наслідків інформаційно-психологічного впливу противника – шляхом виявлення деморалізованих військовослужбовців (підрозділів), діагностування їх стану, надання психологічної допомоги, у разі потреби – ізоляцію, виявлення причин виникнення дезорганізації особового складу, усунення її причин та наслідків; роботу з розповсюджувачами деморалізуючих чуток, панікерами, аналіз слабких місць у системі захисту від інформаційно-психологічного впливу противника; відновлення організованості і боєздатності деморалізованих та дезорганізованих підрозділів, військових частин; застосування відповідних заходів з оптимізації всієї системи захисту від інформаційно-психологічного впливу противника.

Саме цей комплекс заходів забезпечить захист особового складу ЗСУ від ПсВ дозволить запобігти підриву авторитету командирів ЗСУ та обороноздатності держави загалом.

Список використаних джерел:

1. Війна «гібридна». – в кн.: Політологічний енциклопедичний словник (уклад.: Л. Герасіна, В. Погрібна та ін.; за ред. проф. М. П. Требіна). – Харків: вид-во «Право», 2015.
2. Інформаційні виклики гібридної війни: контент, канали, механізми протидії : аналіт. доп. / за заг. ред. А. Баровської. – К. : НІСД, 2016. – 109 с.
3. Информационно-психологическая война, Восточный фронт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://argumentua.com/stati/informatsionno-psikhologicheskaya-voina-vostochniy-front>
4. Охорона психічного здоров'я в умовах війни / пер. з англ. Тетяна Семигіна, Ірина Павленко, Євгенія Овсяннікова [та ін.]. – К.: Наш формат, 2017. – 1068 с.